

Pārresoru koordinācijas centrs

SADBĪBAS PLATFORMAS “DEMOGRĀFISKO LIETU CENTRS” 13. SĒDE

2017. gada 30. martā, plkst. 14.30-17.00

Ministru Kabineta ēkā, 443. telpā

PROTOKOLS

Sēdes dienas kārtība

1. Pensiju sistēmas korekcijas ģimenes atbalsta politikas kontekstā;
2. Kopsavilkums: vienošanās par nākamo sēdi, turpmākie uzdevumi.

Sēdi vada:

Imants Parādnieks, sadarbības platformas “Demogrāfisko lietu centrs” (DLC) vadītājs

Piedalās:

Ekspertru sadarbības platformas “Demogrāfisko lietu centrs” dalībnieki un to pilnvarotie pārstāvji:

- E. Upīte – Ministru prezidenta padomniece juridiskajos jautājumos
K. Eņģelis – Labklājības ministra padomnieks
P. Leiškalns – Sociālo lietu eksperts
I. Kārkliņa – Pārresoru koordinācijas centra (PKC) Attīstības plānošanas nodaļas konsultante

Nepiedalās:

- E. Pole – Veselības ministrijas (VM) Valsts sekretāres vietniece veselības politikas jautājumos
E. Putra – Finanšu ministrijas (FM) parlamentārais sekretārs
J. Plūme – FM Valsts sekretāra vietniece budžeta jautājumos
L. Āboļiņa – LM Valsts sekretāra vietniece
I. Mežs – LU EVF Ekonomikas un vadības zinātniskā institūta pētnieks, demogrāfijas jomas eksperts

Citi sēdes dalībnieki:

- Linda Liepa – LM Bērnu un ģimenes politikas departamenta direktore
Jana Muižniece – LM Valsts sekretāra vietniece
Sandra Stabiņa – LM Sociālās apdrošināšanas departamenta direktore
Edgars Voļskis – eksperts

Protokolē:

Dace Valte-Rancāne (PKC)

1. PENSIJU SISTĒMAS KOREKCIJAS ĢIMENES ATBALSTA POLITIKAS KONTEKSTĀ

(*Edgars Vojskis*)

E. Vojskis: prezentācija “Latvijas pensiju sistēmas attīstības izaicinājumi”

Izsakās: I.Parādnieks, L.Liepa, S.Stabiņa, P.Leiškalns, I.Kārkliņa, K.Eņģelis, J.Muižniece

Galvenās atziņas:

- 1) Latvijas pensiju sistēmas izstrādes pamatā – demogrāfiskās situācijas raksturojums un nākotnes prognozes. Šodienas situācija tika prognozēta 2000. gadu sākumā, pilnveidojot pensiju sistēmu. Līdz ar to prognozēs netika ietverta izteiktā ekonomiskā krīze un tai sekojošā augstā Latvijas iedzīvotāju ekonomiskā emigrācija;
- 2) Eksperti secinājuši, ka aptuveni 2060. gadā esošā sociālā budžeta sistēma nespēs sevi uzturēt. Šādas situācijas iemesli – pirmkārt, demogrāfiskā situācija – depopulācija, gados vecāko iedzīvotāju īpatsvara palielināšanās, negatīvs migrācijas saldo, emigrācijai būtiski pārsniedzot imigrāciju. Līdz ar to tiek secināts, ka tieši pozitīvas demogrāfiskās situācijas izmaiņas ir viens no pensiju sistēmas ilgtspēju nodrošinošiem faktoriem;
- 3) Otrkārt, sociālā budžeta nepildīšanās pelēkās ekonomikas, nodokļu maksāšanas režīma trūkumu ietekmē. Sociālās apdrošināšanas budžetā neveidojas uzkrājums, jo daļa šobrīd nodarbināto nodokļus maksā patentmaksas, autoratlīdzību, mikrouzņēmumu nodokļu režīmā, kas ir sociālai apdrošināšanai neizdevīgs;
- 4) Nav iespējams tieši pārņem kādas valsts pensionēšanās sistēmas pozitīvos elementus, jo atšķirīgas ir gan valstu monetārās pieejas un demogrāfiskā situācija, gan arī izveidotās pensiju sistēmas pamati;
- 5) E.Vojskis uzsver, ka plānojot jebkādas izmaiņas pensiju sistēmā Latvijā, jāņem vērā iepriekšminētie faktori un katras izmaiņas ļoti rūpīgi jāizvērtē. Viena no iespējām, ko būtu jāizvērtē – priekšlaicīgas pensionēšanās iespējas vienam no daudzbērnu ģimenes vecākiem, saglabājot pilnu aprēķināto pensiju – piemērojot pozitīvu koeficientu, nosakot papildus iemaksu par bērnu audzināšanu.
- 6) Darbs pie ieteikumiem ir jāturpina un jāpabeidz pēc jaunāko Eurostat prognožu saņemšanas sadarbībā ar LM.

DLC nolemj:

- 1.1. **E.Vojskim** noskaidrot, kad Ungārijā ieviests modelis, kas sniedz iespēju priekšlaicīgi pensionēties (3 gadus pirms termiņa) un saņemt pilnu pensiju vecākiem ar 3 un vairāk bērniem - cik liela ir iemaksu likme, vai modelis ir pierādījumos balstīts, vai arī tas bijis politisks lēmums ut.m.,
- 1.2. **E.Vojskim** pilnveidot veikto analīzi par priekšlaicīgas pensionēšanās iespēju daudzbērnu ģimeņu vecākiem – apsvērt pozitīvu koeficientu piemērošanu, izzināt, cik lielu kontingentu tas skartu, no kāda gada tas varētu stāties spēkā u.tml.;
- 1.3. **E.Vojskim** izzināt, cik liela daļa sabiedrības valstīs, kurš ir priekšlaicīgas pensionēšanās iespēja daudzbērnu ģimeņu vecākiem, faktiski izmanto šo iespēju, un vai šādu izvēli neietekmē pensijas apmēra aprēķins;
- 1.4. **E.Vojskim**, konsultējoties ar LM, modelēt situāciju atbilstoši jaunākajiem datiem – kādā situācijā Latvija ir salīdzinājumā ar iepriekš veiktām prognozēm – gan no demogrāfiskā, gan sistēmas skatpunkta (š.g. rudenī, kad būs pieejamas ES makroekonomiskās un demogrāfiskās prognozes līdz 2060. gadam, E.Vojskis salīdzināt un aktualizēt vizuālo informāciju par 2016. un 2017. gadu);

- 1.5. Pensiju sistēmas pilnveidošanas tēma jāaktualizē septembrī, kad būs pieejami aktualizēti dati un Eurostat prognozes, atkārtoti piesaistot E.Vojski, lai DLC varētu formulēt savu nostāju un priekšlikumus š.g. gada noslēgumā.
- 1.6. **DLC** vizītes Tallinā (5.-7.04.2017.) ietvaros noskaidrot par Igaunijas pensiju sistēmu - , kā tiek aprēķināta piemaksa pensijai – 5,514€/gadā par katru gadu par katru bērnu, kas vecāks par 8 gadiem, kādas komponentes satur šī formula;
- 1.7. **PKC/DLC pētījumā** jāiekļauj jautājumi, kas sniegtu atbildes par iedzīvotāju viedokli un uzskatiem pensiju sistēmas kontekstā.
- 1.8. DLC apzinās, ka ir nepieciešams informēt sabiedrību par pensiju tēmu un mazināt neuzticēšanos, jo neticībai ir tieša ietekme uz pensiju sistēmas ilgtspēju – iedzīvotāji nerūpējas, lai nomaksātu nodokļus, nesaskata saistību starp savu pašreizējo finanšu uzvedību/ nodokļu (ne)maksāšanu ar zaudējumiem pensijas kapitālā.

2. KOPSAVILKUMS: VIENOŠANĀS PAR NĀKAMO SĒDI, TURPMĀKIE UZDEVUMI

(*Imants Parādnieks*)

I.Parādnieks norāda, ka informācija par nākamās sēdes norisi un laiku, kā arī tēmu tiks nosūtīta nākamās nedēļas sākumā.

DLC nolemj:

Atbalstīt I. Parādnieka priekšlikumu.

Sēdi slēdz plkst. 16:40

Sadarbības platformas “Demogrāfisko lietu centrs” vadītājs

I. Parādnieks

Sagatavoja:

D. Valte-Rancāne, 67082975

Pārresoru koordinācijas centra konsultante
dace.valte@pkc.mk.gov.lv

